

HÍRES BŰNÜGYEK, TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

SZTANEK ISTVÁN

Adathalászok

B. város 2011. május 19.: A kislány, fülhallgatóval a fülében a zongoraóráról sétált hazafelé. Éppen egy Beethoven-etűdöt hallgatott, amikor elé állt egy férfi. Dicsérte az alakját, majd divatfotózást ajánlott neki ötvenezer forintért. A lány elmondta, hogy még csak 14 éves múlt, de a férfi szerint ez nem volt akadály. A rövid beszélgetés után a lány beült a férfi kocsijába, nagy sebességgel kihajtottak a városból, majd tíz perccel később egy elhagyott földúton álltak meg...

B. város kapitánysága szemérem elleni erőszak büntette miatt nyomozást rendelt el a sértett bejelentése alapján.

A sértett a vallomásában elmondta, hogy a férfi az akarata ellenére megfogta a nemi szervét, és közösülni próbált vele. Végso riadalmában belerúgott a fériba, és kimenekült a kocsiból, majd egy közeli benzinkútról felhívta az édesanyját.

A nyomozók feltérképezték az útvonalat, amerre az ismeretlen férfi autózott a 14 éves lánnyal, és az összes magán- vagy köztéri kamera felvételét megnézték a kérdéses időben. A kamerák látótere vagy nem terjedt ki az érintett útszakaszra, vagy a felvétel minősége volt rossz. Ott, ahol a lány kimenekült a kocsiból, helyszíni szemlét tartottak, de használható nyomot nem tudtak rögzíteni. A rendelkezésre álló adatbázisokban hasonló eseteket kerestek, és a Robotzsaru szövegbányász programjának segítségével az autóról és az elkövetőről rendelkezésre álló minimális információ felhasználásával próbáltak elkövetői kört felállítani. A korábban hasonló cselekményt elkövetőket is számba vették, de egyikükre sem illett a sértett által adott személyleírás. Az elkövető arca feltehetően egy korábbi betegség miatti maradandó károsodás nyomait viselte, ennek alapján könnyen lehetett szelektálni a feltételezett elkövetők közül. A sértett nem tudta meghatározni a kocsi típusát, a színén kívül mást nem jegyzett meg. A nyomozók az utcán lévő autók bemutatásával próbálták felidézni az elkövető járművének típusát, de a sértett így sem ismerte fel. Grafikus kérték fel fantomkép készítésére, ezt szétküldték a környező kapitányságokra, de ez sem hozta meg a várt eredményt. Tanúkat kerestek abban a belvárosi utcában, ahol a férfi megszólitotta a lányt megamerre a kocsijával hajtott, de senki nem látott semmit.

A nyomozás megrekedni látszott, amikor augusztus 31-én egy másik lány tett feljelentést ismeretlen tettes ellen, aki szemérem elleni erőszakot követett el a sérelmére. A tizenöt éves sértett elmondta, hogy egy férfi diákmunka, fotózás ígéretével csábította a fekete színű autójába, majd B. város külterületére, egy elhagyatott földútra vitte, és ott akarata ellenére benyúlt a melltartója alá és a bugyijába. Arra kényszerítette, hogy kézzel kielégítse, majd visszahozta a városba. A sértett felírta a kocsis rendszámát, így a nyomozás hirtelen lendületet vett.

A nyilvántartón keresztül megállapították a tulajdonost, aki elmondta, hogy a kocsit kölcsönadta egy ismerősének tartós használatra.

A nyomozók Sz. városba mentek, ott megtalálták a fekete autót, és a férfit, akire illett a sértettek személyleírása. A férfi üzletében helyszíni szemle keretében lefoglalták a számítástechnikai eszközöket, és átvizsgálták a fekete autót is, amelyben biológiai nyomokat, ondót és hajszálakat rögzítettek. A jobb első ülés előtti szőnyegen talált ondógyanús szennyeződés speciális lámpánál jól látható elhelyezkedése megerősítette a második sértett által elmondottakat. Ezután a gyanúsítottat B. város kapitányságára szállították kihallgatásra.

A gyanúsított nem tett érdemi vallomást, tagadta a terhére rótt cselekmények elkövetését. A sértetteknek fényképeket mutattak, és mindkét lány egyértelműen felismerte M.-et, a gyanúsítottat, aki előzetes letartóztatásba került, amelyet a nyomozás végéig fenn is tartott a bíróság.

Miután elfogták a tettest, ismét átnézték az adatbázisokat, és további négy olyan lányt találtak, aki beült az autóba, vagy M. próbálta becsábítani a kocsijába.

A lányok a vallomásukban egybehangzóan mondták el azt a módot, ahogyan M. arra próbálta rávenni őket, hogy beszálljanak a kocsijába: divatfotózást ajánlott nekik, és ötvenezer forintot ígért érte. A négy lányból egy beszállt a kocsiba, de amikor közeledni próbált hozzá, határozottan arra utasította, hogy vigye haza, aminek M. eleget tett. A másik három lány, akik szintén 14 év körüliek voltak, nem szálltak be a kocsiba, mivel megijedtek az erőszakos invitálástól.

A nyomozók újra felvették a kapcsolatot a környező kapitányságokkal, és most már az ismert adatokkal próbálták újabb sértettek nyomára bukkanni, de nem találtak újabb cselekményt.

Az adatbázisban szerepelt egy 2008-as Gy. városi ügy, amelyben szintén felmerült M. neve.

Egy nő MSN-en keresztül arra bírt rá egy kislányt, hogy mutassa meg a mellét, illetve ceruzát dugjon a fenekébe, mert ha nem teszi meg, elterjeszti róla, hogy lesbikus. A kislány édesanyja tette meg a feljelentést.

A nyomozás szálai Sz. városba vezettek, az M. által üzemeltetett üzlethez. Gy. város nyomozói elutaztak Sz. városba kihallgatni M.-et tanúként. Ő úgy nyilatkozott, hogy bárki hozzáférhetett az e-mail címéhez, illetve regisztrációs kódjához az adott oldalakon, mivel az üzletben bárki internetezhetett, és a kódjai ki voltak írva a gépekre.

Házkutatást tartottak M. üzletében. Olyan anyagokat találtak a férfi számítógépén, amelyen fiatal lányok láthatók meztelenül, illetve szexuális aktus közben. Mivel úgy ítélték meg, hogy bűncselekmény nyomaira bukkantak, haszthatatlan nyomozási cselekményként lefoglalták a merevlemezeket, köztük azt is, amelyik M. saját gépében működött.

A lefoglalt bűnjelek rendszerezése közben M. a saját gépéből kisserelt merevlemez felkapta, kiszaladt vele a boltból, és a közeli folyóba dobta.

Ezután kutatóbúvárok három napig keresték a merevlemez, míg végre megtalálták.

A szakértő megállapította, hogy az erős korrózió miatt nem lehet lementeni róla az adatokat.

M. azzal védekezett, hogy a merevlemezen egy szexuális együttlét volt, és nem szerette volna, ha más is látja. Nem akart kellemetlenséget a hölgynek. Azt is állította, nem tudott arról, hogy az üzletében házkutatás zajlik, és azt sem, hogy a hatóság lefoglalta a kisserelt merevlemez, annak ellenére, hogy a házkutatásról készült jegyzőkönyvet aláírta, és az adatait a házkutatás kezdetén felvitték az iratra. Az alapeljárásból Gy. város leválasztotta a zártörésre vonatkozó cselekményt, majd ezt Sz. város rendőrsége bizonyítékok hiányában megszüntette.

A kényszerítés bűncselekménye miatt elrendelt nyomozást végül szintén megszüntették, mert nem sikerült megtalálni azt a nőt, aki a kislányt rávette a cselekményre, valamint arra sem volt elég bizonyíték, hogy M.-nek köze volt a cselekményhez.

A gyanúsított férfi B. városbeli kihallgatása után azonban kirendelték a szakértőket: M. elmeállapotára vonatkozóan elmeszakértőt, szexuális beállítottságának vizsgálatára szakpszichológust, a számítástechnikai adathordozók vonatkozásában pedig számítástechnikai szakértőt.

Az elmeorvosok által készített szakvéleményben a leglényegesebb megállapítás M. beszámíthatóságára vonatkozott: M. *„nem szenved, illetve nem szenvedett az elméműködés olyan kóros állapotában, amely képtelenné tette, vagy korlátozta volna cselekménye társadalomra veszélyességének felismerésében vagy abban, hogy-e felismerésnek megfelelően cselekedjék”*.

A pszichológus szakvéleménye szerint a személyiségéből adódóan elkövethette a terhére rótt bűncselekményeket, a vizsgálat eredménye legalábbis ezt támasztotta alá, valamint a szakértő felhívta a figyelmet a bűnismétlés veszélyére is.

„Szexuális szokásait tekintve személyiségzavarban szenved részben kialakult pszichopátiája, orális mohósága, válogatás nélküli – ugyan válogatta az ismeretlen lányokat, de nem számított, hogy kiskorú – szexuális partner keresése miatt. Pedofília abban az esetben feltételezhető, ha olyan személyeket választ ki, akik nagyon vékonyak és »kislánynak« néznek ki. Ezekkel a lányokkal vagy kiskorúakkal »biztosra mehetett«, mert a megszólított sértettek egy része tapasztalatlan, konfliktuskezelésük kialakulatlan volt és erőfölényt is élvezett velük szemben a gyanúsított (fenyegetéssel, vagy direkt, váratlan felkínálkozással keltett félelmet a sértettekben).”

A gyanúsított szexuális szokásaiból fakadóan „várható ugyanilyen, vagy hasonló bűncselekmény elkövetése”.

A számítástechnikai szakértő az 1,2 terrabyte-os tárhelyről lementette a látható dokumentumokat és a törölt fájlokat is. Az anyagból pornófilmek kerültek elő, a filmek nyolcvan százaléka olyan volt, amelyen kizárólag nők kényeztetik egymást, és volt több olyan, ahol egyik vagy mindkét nő láthatóan fiatalok. A nyomozást végző rendőr megmutatta a felvételeket M. ügyvédjének, majd miután az ügyvéd is kimondta, hogy ezen bizony fiatalok láthatók, feljegyzést készített az ügyvéd kijelentéséről.

A szakértői vizsgálatok után a nyomozó beszélt a szakértővel, és érdekes párhuzamot fedezett fel.

A szakpszichológus elmondta, hogy a vizsgálatok mellékes információja egyértelműen arra utalt, M. készült arra, hogy lebukik. Ezt az állítását a szakember arra alapozta, hogy a bevezető kötetlen beszélgetésből kiderült: M.-nek nem volt konkrét elképzelése a jövőről, nem voltak rövid távú, program-szerű tervei.

A szakvéleményének átadásakor a számítástechnikai szakértő is azt mondta, hogy M. készülhetett arra, hogy egyszer lebukik. A szakvélemény ezt a megállapítást nem tartalmazta (csak a nyomozó feljegyzése a beszélgetésről), de a szakember ezt arra alapozta, amilyen módon a programokat a gép tartalmazta. A letöltött filmekhez és a gépeken futtatott programokhoz olyan segédprogramok, illetve letöltő programok kapcsolódtak, amelyek segítségével rövid idő alatt lehetett a kívánt programot letölteni. A keresőprogramhoz pedig egy olyan program csatlakozott, amely a kereséseket folyamatosan törölte, így nem lehetett visszakeresni, hogy M. milyen oldalakat látogatott.

A szakértő egyetlen eszközzel, egy iPhone-nal nem boldogult: a törölt fájlok visszaállításához szükséges programot a gyártó még nem bocsátotta a szakértők rendelkezésére, illegális beszerzéséhez pedig sem jogi, sem anyagi lehetőségek nem voltak a nyomozás idején.

Időközben B. város ügyészsége a rendőrséget kijelölte a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése bűncselekményének kivizsgálására is, mivel M. számítógépén illegális szoftverek voltak.

M. folytatólagos gyanúsított kihallgatásán – még a szakvélemények elkészülte előtt – részletes vallomást tett.

Az eljáró nyomozó a kihallgatása előtt tájékoztatta, hogy a szakértő azt a feladatot kapta, a gépeiről minden fájl mentse le. Elmondta azt is, hogy a szakértő úgy tájékoztatta, a cselekmény idején használt telefonból kinyerte az adatokat, sőt még azt is, hogy mikor merre járt, mivel az iPhone-ja ezeket is rögzítette.

A nyomozó igyekezett úgy csoportosítani az információkat, hogy M. úgy érezze, a számítástechnikai szakértő kimentette a cselekmény bizonyításához szükséges adatokat, képeket.

A kihallgatáskor M. további két cselekményről vallott, ezek sértettjei azonban adatok hiányában az eljárás folyamán ismeretlenek maradtak. Az alapügy cselekményeiről részletesen beszélt, csak az erőszak tényét tagadta. Állítása szerint mindkét lány önként vetkőzött le előtte azért, hogy az iPhone-jával készítsen róluk képeket, majd anyaszült meztelenül nézegették mellette a kocsiban a képeket. Az első lány, miután nem volt megelégedve a róla készült képekkel, kitörölte őket, de követelte az ötvenezer forintot, majd miután nem kapta meg, másra is hajlandó lett volna, és kikezdett M.-mel. A második lány szintén hosszú perceket töltött mellette meztelenül, és M. szerint ő is a meg nem kapott pénz miatt tett terhelő vallomást.

A gépén található programokról azt állította, hogy azokat nem ő telepítette, hanem azok, akik korábban az üzletében jártak. Állította ezt annak ellenére, hogy a 2008-as ügy után megszűnt az üzletben az internetezés lehetősége.

Mindenképp szerencsés volt M. gyors kihallgatása, főként a szakértői vélemények elkészülte előtt, bár nem lehetett arra számítani, hogy az iPhone-ról, amely minden cselekménykor a gyanúsítottnál volt, nem sikerül visszaállítani a törölt adatokat. A törölt adatokkal egyszerre lehetett volna a megalapozott gyanút tovább erősíteni, illetve M.-nek védekeznie. Így viszont, hogy M. azt hitte, az iPhone-nal készült törölt felvételek is a rendőrség birtokában vannak, minden olyan tényről vallomást tett, amelyről felvétel készített.

HÍRES BŰNÜGYEK, TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

A védő így nem tudta a szakvéleményre alapozni M. védekezését, utólag pedig nem könnyű megváltoztatni egy részletes vallomást.

A nyomozás vádemelési javaslattal zárult. Az ügyben eljáró ügyész kétrendbeli szemérem elleni erőszak büntette, egyrendbeli tiltott pornográf felvétellel visszaélés büntette, tízrendbeli szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése vétségének elkövetése miatt emelt vádat az illetékes bíróságon.

A nyomozók nagy segítségére voltak a rendelkezésükre álló adatbázisok, amelyekben hozzáfértek a szükséges információkhoz, amikor az elkövetőről már volt konkrét információjuk. A rendszám tudomásra jutásától már csak idő kérdése volt az elkövető személyének felderítése.

Miután a gyanúsítottat felelősségre vonták, a bizonyításhoz, a gyanú megalapozásához is jelentős segítséget nyújtottak az adatbázisok, illetve a lefoglalt számítástechnikai eszközök adathordozói.

A számítástechnika fejlődésével egyre több lehetőségük nyílik a szakembereknek az adattárolásra és adatmentésre, és e vívmányokat a rendőrség is ki tudja használni a bűnüldözésben.